

PRESUDA SUDA (peto vijeće)

14. travnja 1994.(*)

„Zaštita prava radnika u slučaju prijenosa poduzeća”

U predmetu C-392/92,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku koji je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u Sudu uputio Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (Zemaljski radni sud u Schleswig-Holsteinu, Njemačka), u postupku koji se vodi pred tim sudom između

Christel Schmidt

i

Spar- und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen,

o tumačenju Direktive Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova pogona (SL L 61, str. 26.),

SUD (peto vijeće),

u sastavu: J. C. Moitinho de Almeida, predsjednik vijeća, R. Joliet, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse (izvjestitelj) i M. Zuleeg, suci,

nezavisni odvjetnik: W. Van Gerven,

tajnik: D. Louterman-Hubeau, glavna administratorica,

uzimajući u obzir pisana očitovanja koja su podnijeli:

- za Spar- und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen, tuženika u glavnom postupku, Wolfgang Jordan, odvjetnik iz Bordesholma,
- za vladu Savezne Republike Njemačke, Ernst Röder, *Ministerialrat* u Saveznome ministarstvu gospodarstva, u svojstvu agenta,
- za vladu Ujedinjene Kraljevine, Sue Cochrane, iz Treasury Solicitor's Departmenta, i Derrick Wyatt, *barrister*, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, Karen Banks i Jürgen Grunwald, članovi pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja njemačke vlade, vlade Ujedinjene Kraljevine, koju zastupa John E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, i Derrick Wyatt, u svojstvu agenata, i Komisije, na raspravi održanoj 20. siječnja 1994.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 23. veljače 1994.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 27. listopada 1992., koje je Sud zaprimio 9. studenoga 1992., Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (Zemaljski radni sud u Schleswig-Holsteinu) uputio je Sudu, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, dva prethodna pitanja o tumačenju Direktive Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika u slučaju prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova pogona (SL L 61, str. 26., u daljnjem tekstu: direktiva).
- 2 Pitanja su postavljena u okviru spora između C. Schmidt i Spar- und Leihkasse der früheren Ämter Bordesholm, Kiel und Cronshagen (štedionica i kreditna zadruha bivših sindikata općina Bordesholm, Kiel i Cronshagen, u daljnjem tekstu: štedionica).
- 3 Iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da je tužiteljica u glavnom postupku, koju je štedionica zaposlila radi čišćenja prostorija svoje podružnice u Wackenu, dobila otkaz u veljači 1992. zbog preustroja te podružnice, kojime je štedionica željela povjeriti čišćenje poduzeću Spiegelblank, koje je već bilo angažirano za čišćenje većine drugih pogona podružnice.
- 4 Društvo Spiegelblank ponudilo je dotičnoj stranci ponovno zapošljavanje za mjesečnu plaću veću od one koju je do tada primala. Međutim, C. Schmidt nije bila pripravna raditi pod tim uvjetima, s obzirom na to da je ocijenila da bi njezina plaća po satu bila u stvari niža zbog povećanja površina koje treba čistiti.
- 5 C. Schmidt je podnijela tužbu u kojoj osporava svoj otkaz, a koja je bila odbijena u prvom stupnju. Nakon toga podnijela je žalbu pred Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (Zemaljski radni sud).
- 6 Smatrajući da rješenje spora ovisi o tumačenju Direktive 77/187, taj je sud postavio Sudu sljedeća prethodna pitanja:
 - „1. Mogu li se poslovi čišćenja jednog poduzeća, kada su ugovorom preneseni na drugo poduzeće, izjednačiti s dijelom pogona u smislu Direktive 77/187/EEZ?
 2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, vrijedi li isto ako je poslove čišćenja prije prijenosa obavljala samo jedna zaposlenica?”
- 7 Ta se dva pitanja mogu razmotriti zajedno radi dobivanja odgovora.

- 8 U skladu s njezinim člankom 1. stavkom 1., „ova se Direktiva primjenjuje na prijenos poduzeća, pogona ili dijela pogona na drugog poslodavca, koji je posljedica ugovornog prijenosa, pripajanja ili spajanja.” [neslužbeni prijevod]
- 9 Svojim dvama pitanjima nacionalni sud želi saznati mogu li se poslovi čišćenja pogona poduzeća izjednačiti s dijelom pogona u smislu direktive i je li takvo izjednačavanje moguće s obzirom na to da je poslove, prije nego su ugovorom preneseni na vanjsko poduzeće, obavljala jedna zaposlenica.
- 10 Štedionica, Savezna Republika Njemačka i Ujedinjena Kraljevina predlažu negativan odgovor. Štedionica u bitnome ističe da obavljanje poslova čišćenja nije ni glavna djelatnost ni sporedna djelatnost poduzeća, a vlade Savezne Republike Njemačke i Ujedinjene Kraljevine tvrde da odluka štedionice da te poslove povjeri drugom poduzeću ne uključuje prijenos gospodarskog subjekta ni prijenos prostora ili materijalne imovine.
- 11 Komisija posebno smatra da ako čišćenje obavlja osoblje poduzeća, radi se o usluzi koja se obavlja izravno te činjenica da takav posao predstavlja tek sporednu djelatnost koja nije nužno povezana s ciljevima poduzeća ne može imati za učinak izuzimanje prijenosa iz područja primjene direktive.
- 12 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda (vidjeti presudu od 12. studenoga 1992., Watson Rask i Christensen, C-209/91, Zb., str. I-5755., t. 15.), direktiva se primjenjuje u svim slučajevima promjena, u okviru ugovornih odnosa, fizičkih ili pravnih osoba odgovornih za rad poduzeća i koje, na temelju te činjenice, ugovaraju obveze poslodavca u odnosu na zaposlenike poduzeća, bez obzira je li vlasništvo poduzeća preneseno ili ne.
- 13 Zaštita predviđena direktivom primjenjuje se osobito na temelju ranije navedenih odredaba njezinog članka 1. stavka 1., kada se prijenos odnosi samo na pogon ili dio pogona, to jest dio poduzeća. Stoga se odnosi na radnike dodijeljene tom dijelu poduzeća s obzirom na to da je, kako je Sud utvrdio u presudi od 7. veljače 1985., Botzen (186/83, Zb., str. 519., t. 15.), radni odnos u bitnome obilježen vezom koja postoji između radnika i dijela poduzeća u koji je on raspoređen za obavljanje svoje zadaće.
- 14 Stoga kada poduzetnik ugovornim putem povjerava drugom poduzetniku odgovornost za obavljanje usluge svojeg poduzeća, kao što je ona koja se sastoji od obavljanja poslova čišćenja, koji time preuzima obveze poslodavca prema radnicima kojima su dodijeljeni ti poslovi, takav postupak može ulaziti u područje primjene direktive. Kako je Sud već istaknuo u presudi Watson Rask i Christensen, točki 17., činjenica da prenesena djelatnost u takvom slučaju za prenositelja predstavlja tek sporednu djelatnost koja nije nužno povezana s njegovim predmetom poslovanja ne može imati za učinak izuzimanje toga postupanja iz područja primjene direktive.
- 15 Okolnost da je dotičnu djelatnost prije prijenosa obavljala jedna zaposlenica nije dostatna da se spriječi primjena direktive jer njezina primjena ne ovisi o broju zaposlenika dodijeljenih dijelu poduzeća koje je predmet prijenosa. Valja, naime, podsjetiti da je, kako proizlazi iz druge uvodne izjave direktive, njezin cilj, među ostalim, zaštita radnika u slučaju promjene poslodavca, posebno kako bi se osigurala zaštita njihovih prava. Ta se zaštita odnosi na sve zaposlenike i stoga treba biti zajamčena čak i kada prijenos utječe na samo jednog radnika.

- 16 Argumenti vlada Savezne Republike Njemačke i Ujedinjene Kraljevine koji se temelje na nedostatku prijenosa materijalne imovine ne mogu se prihvatiti. Iz činjenice da sudska praksa Suda navodi prijenos takve imovine među brojnim raznim kriterijima koje nacionalni sud treba uzeti u obzir kako bi prilikom ocjenjivanja složene transakcije u cjelini mogao utvrditi je li poduzeće zaista preneseno, ne može se zaključiti da nedostatak te imovine isključuje postojanje prijenosa. Naime, zaštita prava radnika koja je predmet direktive, kako proizlazi iz njezinog stvarnog naslova, ne može ovisiti isključivo o razmatranju jednog čimbenika za koji je Sud u svakom slučaju već istaknuo da sam po sebi nije odlučujući (vidjeti presudu od 18. ožujka 1986., Spijkers, 24/85, Zb., str. 1119., t. 12.).
- 17 Prema sudskoj praksi Suda (vidjeti gore navedenu presudu Spijkers, t. 11., i presudu od 19. svibnja 1992., Redmond Stichting, C-29/91, Zb., str. I-3189., t. 23.), odlučujući kriterij za utvrđenje da postoji prijenos poduzeća ili dijela poduzeća u smislu direktive jest zadržavanje identiteta gospodarskog subjekta. Prema istoj sudskoj praksi, zadržavanje tog identiteta među ostalim rezultira stvarnim nastavkom ili ponovnim preuzimanjem od strane novog poslodavca istih ili sličnih gospodarskih djelatnosti. Tako, u slučaju u glavnom postupku, čiji zahtjev za prethodnu odluku sadrži sve korisne elemente, sličnost u djelatnostima čišćenja koji su obavljani prije i nakon prijenosa, što se nadalje očituje u nuđenju ponovnog zapošljavanja dotičnog radnika, predstavlja karakterističan element postupanja koji ulazi u područje primjene direktive i koji zaposleniku čija je djelatnost prenesena daje zaštitu koja mu se pruža tom direktivom.
- 18 Može se međutim primijetiti da ako na temelju članka 4. stavka 1. direktive prijenos poduzeća ili dijela poduzeća ne može sam po sebi za prenositelja ili preuzimatelja biti razlog za davanje otkaza, ta odredba ne predstavlja prepreku otkazima do kojih može doći zbog gospodarskih, tehničkih ili organizacijskih razloga koji podrazumijevaju promjene na planu zapošljavanja.
- 19 Naposljetku, valja također podsjetiti da direktiva ne sprječava promjenu radnog odnosa s novim poslodavcem, u mjeri u kojoj nacionalno pravo dozvoljava takvu promjenu izvan pretpostavke prijenosa poduzeća (vidjeti, kao najnoviju sudsku praksu, presudu Watson Rask i Christensen, t. 31.).
- 20 Stoga na prethodna pitanja valja odgovoriti da članak 1. stavak 1. Direktive Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova pogona, treba tumačiti na način da u njezino područje primjene ulazi situacija, kao što je ona navedena u zahtjevu za prethodnu odluku, u kojoj poduzetnik putem ugovora povjerava drugom poduzetniku odgovornost za obavljanje poslova čišćenja koje je prethodno izravno obavljao, čak i ako je prije prijenosa te poslove obavljala samo jedna zaposlenica.

Troškovi

- 21 Troškovi njemačke vlade, vlade Ujedinjene Kraljevine i Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD (peto vijeće),

u odgovoru na pitanja koja mu je uputio Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (Zemaljski radni sud u Schleswig-Holsteinu, Njemačka), rješenjem od 27. listopada 1992., odlučuje:

Članak 1. stavak 1. Direktive Vijeća 77/187/EEZ od 14. veljače 1977. o usklađivanju zakonodavstava država članica u odnosu na zaštitu prava zaposlenika kod prijenosa poduzeća, pogona ili dijelova pogona treba tumačiti na način da u njezino područje primjene ulazi situacija, kao što je ona navedena u zahtjevu za prethodnu odluku, u kojoj poduzetnik povjerava putem ugovora drugom poduzetniku odgovornost za obavljanje poslova čišćenja koje je prethodno izravno obavljao, čak i ako je prije prijenosa te poslove obavljala samo jedna zaposlenica.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 14. travnja 1994.

[Potpisi]

* Jezik postupka: njemački